

Gemeente van Christus,

Tot en met Pinksteren lezen we een aantal keren uit het boek Handelingen.

In de eerste 12 hoofdstukken daarvan draait het vooral om de figuur van Petrus. Vanaf het 13^e hoofdstuk staat Paulus, hier voor het eerst bij zijn nieuwe naam genoemd, centraal.

Barnabas, die in Antiochië verbleef, had Paulus daar na zijn bekering naartoe gehaald.

Samen preekten en werkten ze er een heel jaar. Dan worden ze met een gift voor de jonge gemeente in Jeruzalem op pad gestuurd. Als ze terug zijn gekomen houden ze op een dag een gebedsdienst.

Daar begint onze lezing.

Het is heel wel denkbaar dat de aanleiding om deze gebedsdienst te houden, de vraag is hoe het nu verder moet, met die jonge gemeente van Christus. Voordat we daar wat dieper op ingaan is het goed om te beseffen dat er een wereld van verschil zit tussen dat kleine groepje dat daar in Antiochië bij elkaar is gekomen en óns groepje dat vanochtend bij elkaar komt in Grou/Boazum.

Om het met een beeld te zeggen: Paulus en de zijnen staan op het punt om de steen in de wereldwijde vijver te gooien. Hun verkondiging van de boodschap van Jezus zal steeds wijdere kringen trekken, totdat de gehele wereld op een of andere wijze met het evangelie bekend zal zijn geraakt.

Het blijft een Godswonder dat er uit dit kleine groepje gelovigen, dat van begin af aan vervolgd wordt uiteindelijk een wereldgodsdienst zal ontstaan. Probeer je dat vandaag de dag maar eens voor te stellen: dat er een nieuwe religieuze leider opstaat, die begint met een paar volgelingen om hem heen. Na zijn dood (!) begint zijn boodschap zich langzaam maar zeker begint te verspreiden en steeds meer mensen te inspireren, totdat er talloos veel miljoenen mensen wereldwijd door geraakt worden.

De situatie van óns groepje vanochtend is totaal anders: wij bevinden ons 2000 jaar later ergens aan de rand van die vijver, waar de golfbewegingen bijna zijn uitgedoofd. We nemen dagelijks in aantal af. Proberen gemeente van Christus te zijn in een samenleving, waarin de boodschap die óns inspireert voor veel mensen zijn relevantie verloren lijkt te hebben.

Hoe kunnen en willen wij een inspirerende gemeente van Christus zijn, in de tijd die komt?

Kunnen we voor onszelf eigenlijk onder woorden brengen wát ons zo raakt en inspireert in dat evangelie van Jezus Christus?

Dat zijn zo wat eerste vragen die op komen bij lezing van ons Schriftgedeelte.

Als Paulus en de anderen op een dag aan het vasten zijn en een gebedsdienst houden, begint de Heilige Geest te spreken: "Stel mij Barnabas en Saulus ter beschikking voor de taak die ik hun heb toebedeeld." (13: 2)

Als je dat leest, voel je meteen de afstand in beleving, denk ik. Vasten op deze manier, dat doen wij immers niet. En gezamenlijk bidden om een antwoord te krijgen op de vraag hoe we gemeente willen zijn, dat doen we evenmin. Niet op die manier, in ieder geval. Dat is meer iets voor evangelicale of Pinksterachtige gemeenten, toch?

Het roept de vraag op hoe wij dan wél ruimte maken voor het werken van de Heilige geest.

Of kunnen we ons daar niet zoveel meer bij voorstellen?

In juli gaan we ons als kerkenraad bezinnen op de vraag hoe we gemeente willen zijn in de jaren die voor ons liggen. We gaan die dag denk ik niet bidden, maar met elkaar in gesprek. En we gaan die dag niet vasten, integendeel: we gaan BBQ-en.....

Niks mis mee. Maar het roept wel vragen op. Hoe komen wij tot onze visie? Hoe speelt de geest van Christus, de geest van God daarin een rol? Hoe zouden we dat op het spoor kunnen komen? Hoe zouden we op "het spoor van de Heilige Geest" kunnen komen?

Misschien door "vasten" symbolisch op te vatten: als afzien wat van alles wat niet noodzakelijk is. Van wat afleidt van de kern. Maar wat is "de kern" dan eigenlijk? Hopelijk kan ik daar aan het einde van deze overdenking een (!) antwoord op geven.

En "bidden", ook dat zouden we op een andere manier kunnen opvatten: als een vorm van naar binnen keren. Tot bezinning komen. Wat betekent mijn geloof nu eigenlijk voor mij, als ik heel eerlijk naar mezelf kijk? Wát geloof ik? Hoe krijgt dat in mijn leven gestalte? En hoe kan dat vervolgens op een of andere wijze tot heil zijn voor de mensen om mij heen? Ik vermoed dat dat vragen zijn waar de meesten van ons niet bepaald dagelijks bij stil staan.

Ons geloof heeft in zekere zin iets vanzelfsprekends gekregen. Maar zo vanzelfsprekend is geloven in onze tijd niet meer.

Voor veel mensen is bidden niet meer vanzelfsprekend. Niet in de zin van: dingen aan "God" vragen. Aan een Opperwezen voorleggen. Een Opperwezen (wat stel je je daar eigenlijk bij voor?) dat mij hoort. En vervolgens antwoord geeft. Net zoals het hier in onze lezing beschreven wordt. Ineens gaat die Geest van God spreken en zegt glashelder en heel concreet: "Stel mij Barnabas en Saulus ter beschikking ...etc." Zie jij dat al gebeuren, hier vanochtend, tijdens deze dienst, bijvoorbeeld?

Zou je bidden dus ook anders kunnen zien en beleven: als een manier om naar binnen te keren? "Hinein zu horchen", zoals ETTY HILLESUM het in haar dagboek zo mooi noemt. Naar binnen luisteren. Niet "naar buiten luisteren" dus, alsof het antwoord ergens van buiten/boven naar jou toe zal komen.

Maar naar binnen keren. In het vermoeden, het vertrouwen dat "God" diep in jou zelf verborgen aanwezig is. En "tot spreken gehoord kan worden".

Bidden als een inkeren in jezelf...de stilte ingaan...het troebele water van je ziel tot rust laten komen, zodat alle ruis die de stem van God belemmert naar de bodem zakt...en het helder wordt in jezelf. Je zicht krijgt op die wezenlijke vragen waar je normaal gesproken nooit of veel te weinig aan toekomt: wie ben ik? Waartoe voel ik me geroepen? Wat is mijn weg, in dit wonderlijke leven?

En dat vinden van jouw eigen roeping, jouw weg om te gaan, is in de praktijk nooit zo eenvoudig en concreet als hier in Handelingen beschreven wordt. Het is toch altijd veeleer een tastend zoeken. Die rechte wegen van de Heer, waar Paulus het over heeft, die liggen toch niet altijd zo concreet en helder afgetekend voor ons uitgestrekt?

Het is goed om te beseffen hoe Paulus en Barnabas naast hun ontvankelijkheid voor die spirituele dimensie - het openstaan voor de werking van de Geest - ook heel praktisch te werk gaan. Ze besluiten naar Cyprus te gaan. Barnabas komt daar vandaan. Het is dus bekend terrein, goed om daar te beginnen. En er zijn synagogen waar ze aansluiting bij kunnen zoeken. Dat zal Paulus ook steeds blijven doen: eerst zijn boodschap in de synagoge verkondigen. Daarna onder de niet-Joden.

Je gezonde verstand gebruiken, dus. Kijken naar wat mogelijk en verstandig is.

En voordat je het weet zijn ze op bezoek bij de hoogste Romein van het eiland: proconsul Sergius Paulus. Dat hadden ze van tevoren ook niet kunnen bedenken. Maar zo kan het gaan dus, als je je laat leiden door de Geest. En met een open instelling op pad gaat.

Het vervolg van het verhaal draait om deze Sergius Paulus en zijn hofprofeet Barjesus/Elymas.

Hoe deze twee mannen reageren op de boodschap waar Paulus en Barnabas zo vol van zijn.

Ze staan in mijn beleving model voor twee wijzen van reageren op de boodschap van Jezus, waar ook wij als gemeente in onze tijd mee geconfronteerd kunnen worden.

Sterker nog: die we allebei ook in onszelf kunnen herkennen.

Eerst de proconsul: Sergius Paulus. Een Romein. “Een verstandig man” noemt Lucas hem. Dat heeft niet zozeer betrekking op zijn intelligentie, als wel op zijn innerlijke houding. Een man die zich heel bewust bezig houdt met wat we “de zinragen” noemen. Die op zoek is naar wat zijn leven zin, betekenis kan geven. Die blijkbaar verder kijkt dan de waan van de dag. Die ervaart dat die “zin van zijn leven” – en van ieders leven – niet ligt in bijvoorbeeld het hebben van macht of een invloedrijke positie, met veel aanzien. Of het vergaren van geld en bezit. Dat heeft hij allemaal zelf tot zijn beschikking. En hij doorziet de leegheid ervan. Hij heeft een heldere blik, in ieder geval in die zin dat hij ziet wat hem allemaal niét de zin en betekenis kan schenken, waarnaar hij op zoek is.

Nu komen daar twee mannen in zijn stad. En die schijnen iets op het spoor gekomen te zijn dat hen wél die “zin van het leven” heeft laten zien. Ze zijn er zó vol van, het is voor hen zó intens, dat ze er niet alleen zelf een diepe innerlijke overtuiging en innerlijke vrede aan ontlenuen, maar dat ze zich geroepen voelen om ánderen er in te laten delen. Op weg zijn gegaan, het onbekende en ongewisse tegemoet. Een boodschap verkondigen in een samenleving die daar helemaal niet op lijkt te wachten. Waarin ándere religies en zingevinssystemen de dienst uitmaken; waarin een machtsstructuur heerst die haaks staat op de boodschap die deze twee mannen willen overbrengen. Sergius Paulus is daar een exponent, een hoge vertegenwoordiger van. Hij weet er alles van, hij maakt er zelf deel van uit.....

Maar hij weet ook dat het hem niet brengt waarnaar hij op zoek is: zicht op de zin en samenhang van zijn bestaan. Van hét bestaan. Zicht op een zinvolle weg door het leven. Innerlijke vrede. Omdat hij daarnaar blijft zoeken, omdat hij ontvankelijk blijkt te zijn voor die nieuwe boodschap van die twee vreemdelingen, - dáárom noemt Lucas hem “verstandig”. Het heeft in mijn beleving veeleer te maken met “wijsheid”.

Daar tegenover staat de figuur van Barjesus/ Elymas. Een Joodse magiër en vermoedelijk een soort van hofprofeet.

Hij verzet zich juist heftig tegen Barnabas en Paulus. En probeert ook de proconsul af te houden van dit nieuwe geloof.

Wat beweegt hem? Waar komt zijn weerstand vandaan? Het antwoord is even eenvoudig als veelzeggend, denk ik: hij is bang dat hij door deze nieuwe leer zijn positie en zijn macht kwijt raakt. En blijkbaar zijn het precies deze dingen waarin hij zijn heil wel denkt te vinden.

Hij is een typische verdediger van de bestaande orde. Iemand die er bij gebaat is dat alles blijft zoals het is, nu hij zelf immers een bepaalde positie en bestaanszekerheid heeft verworven.

Het heeft hem verdorie moeite genoeg gekost om zo ver te komen! Het leven is nu eenmaal een survival of the fittest. Jammer voor de losers, de kansarmen.

Jammer voor wie van de bijstand moet leven...of op straat terecht komt. Jammer voor wie niét in een land als Nederland geboren is, maar in een sloppenwijk in Mumbai of Rio.

Of op moet groeien in een totaal verdorde steppe ergens in Afrika.

Elymas staat model voor de mens die de zin van het leven ziet (!) als een strijd om het bestaan, ieder voor zich, God voor ons allen. De zin van het leven wordt gevonden in: wat je bezit, je positie op de maatschappelijke ladder. En wat die twee vreemdelingen daar allemaal aan Sergius Paulus staan te vertellen, haalt dat allemaal radicaal onderuit. Een regelrechte bedreiging voor de bestaande orde!

Paulus gaat ongekend fel tegen Elymas tekeer: bedrieger, gewetenloze oplichter, kind van de duivel, vijand van elke vorm van gerechtigheid!

Die heftigheid wordt veroorzaakt doordat Elymas in Paulus’ ogen “de rechte wegen van de Heer verandert in kronkelpaden.”

Elymas’ interpretatie van Gods woord werkt blijkbaar de komst van Gods koninkrijk eerder tégen dan dat het die zou bevorderen. Hij ziet niet, of wil niet zien waar het De Allerhoogste werkelijk om

te doen is: dat al zijn kinderen zouden durven vertrouwen op de macht van de Liefde. Dat Liefde de enige macht is, die het leven zin en betekenis kan geven. Liefde die zich vertaalt in barmhartigheid, mededogen. Omzien naar en delen met elkaar: wat we hebben, wat we zijn. Liefde zoals die gestalte heeft gekregen in Jezus van Nazareth.

Omdat Elymas dat weigert te zien, “wordt hij met blindheid geslagen”.

Zo wordt zijn verblindheid voor iedereen zichtbaar.

In de bijbel heeft “blindheid” altijd op zijn minst ook een symbolische betekenis, in de zin van: niet zien wat jou werkelijk, uiteindelijk tot heil strekt.

En zo zal Elymas zich voorlopig door anderen moeten laten leiden, als hij zijn weg in het leven, de zin van zijn leven weer op het spoor moet zien te komen.

Hetzelfde was overigens kort hiervoor nog maar Paulus zelf overkomen. Laten we dat niet vergeten: hoe hij op weg naar Damascus – zelf het spoor behoorlijk bijster - met blindheid werd geslagen. En zich drie dagen lang door anderen moest laten leiden... zo eenvoudig is het dus allemaal niet.

“Tastend moest Paulus toen zijn weg zoeken, tastend moet Elymas nu zijn weg zoeken”. Dat is wel mooi en ook bemoedigend, toch?

Dat moeten we immers allemaal: tastend onze weg zoeken.

“Neem ons, Uw mensen, bij de hand.....Laat ons Uw schoonheid aanschouwen..” (lied 837: 3)

Amen.